

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

Qvæstio Vltima. De Proprietatibus substantiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

dictum est in *Tractatu de Universalibus*, ergo totam distinctionem habent dependentem à ratione, & sic reduplicative quoad illam erunt entia rationis; Sæpe enim contingit distinctionem esse rationis, & membra esse omnino realia, vt de misericordia, iusticia, & alijs Dei attributis constat. Secunda pars patet, quia inter illa quæ realiter, non distinguuntur non potest esse relatio realis: sed relatio primæ, & secundæ substantiæ est inter primam, & secundam, quæ non distinguuntur à parte rei: ergo membra diuidentia quoad illam non sunt realia: sed rationes.

25 Ex quibus euidenter colligitur hanc divisionem nec esse puro primo intentionalem, vt asserbat Caietanus, nec puro secundo intentionalem: sed esse mixtam, ex reali, & rationis, &c.

26 Vltima conclusio: hæc divisio est accidentis in subiecta, & probatur sic breuiter, quia subistere accidentibus est proprietas accidentalis; prima autem, & secunda substantia sunt subiecta huius accidentis in quæ dividit, &c. ergo hæc divisio est accidentis in subiecta.

27 Confirmatur, ideo divisio albi in parietem, & animal est divisio accidentis in subiecta, quia albedo est accidens, & paries, & animal, quæ sunt membra diuidentia sunt subiecta albedinis: sed vt diximus subistere est accidens, & prima, & secunda substantia, quæ sunt membra diuidentia illius sunt subiecta subistendi: ergo hæc divisio est accidentis in subiecta.

28 Probabiliter etiam potest dici diuisum esse substantiam conceptam secundum se sine relatione vniuersalis, solum cognitam sub ratione essentiali substantiæ secundum suam nimirum prædicata essentialia, & membra diuidentia erunt substantia vniuersalis, quæ secunda est, & particularis, quæ prima dicitur; nam sicut potest concipi aut singularis effecta, aut effecta vniuersalis relatio neque vniuersalis affecta, ita potest etiam dividi in primam, & secundam substantiam, & hæc divisio erit subiecti in accidentia, vt quando dividi tum homo in album, & nigrum, sicut enim supra diuisimus unitatem formalem, & essentialiam in vniuersalem, & particularem, ita possumus dividere essentiam substantiæ in communem, & particularem.

SECTIO VLTIMA.

Argumenta Adversaria solvuntur.

19 Ad primum argumentum concedo maiorem, & distingo minorem; sunt realia quoad entitatem concedo, quoad distinctionem, & relationem, seu denominationem primæ, & secundæ, nego.

30 Ad secundum concedo maiorem, & distingo minorem, ex ijs solum quæ in prædicamento collocantur cum distinctione rationis, & denominatione primæ, & secundæ concedo, sine illis nego; unde absolute, & pure non est divisio rationis nec realis, vt supra dixi.

R.P. Ildeph. de Peñafel. Theol. Schol. Tom. I.

QVÆSTIO VLTIMA.

De proprietatibus Substantiæ.

Ex proprietates, vel quasi proprietates assignat Substantiæ Aristoteles, cap. de Substantia, in prædicamentis, in quibus numerandis serabo ordinem perfectionis.

Prima, & maxima proprietas substantiæ est, 2 quam his verbis assignat in fine capituli. Maxime vero substantiæ proprium hoc esse videtur, idem inquam vnumque numero permanens; contrarium esse susceptivum; quare nihil in ijs, quæ substantiæ non subeunt rationem proferre non possit, in quibus optime denotat Aristoteles, quod substantia eadem numero perseverans, id est in eodem statu substantiali permanere potest in se recipere contraria, vt calorem & frigiditatem, scientiam & honorē, vitium & virtutem; hæc autem proprietas omni substantiæ convenit, si creata sit. Explico illam, prima substantia duo habet, quorum ratione convenit illi hæc proprietas. Primum est quod sit hoc aliquid, hoc est substantia singularis, & per se subsistens; secundum quod sit primum subiectum omnium accidentium, & propter primum convenit illi esse vnam numero sub diversis accidentibus, propter secundam esse contrarium susceptivum; nam propria contrarietas inter accidentia reperitur, quo circa ratione utriusque convenit illi integra proprietas, nempe vt vna numero cum sit contraria in se recipiat, neutrum autem convenit accidentibus, vt de se patet, & licet per prius conveniat per rationem primis substantijs recipere, seu suscipere contraria, nihilominus secundæ etiam substantiæ convenit suscipere contraria, subistere enim accidentibus etiam secundis substantijs convenit, vt supra diximus: atqui multa ex ijs accidentibus, quibus substantia secundæ substantiæ sunt contraria: ergo secundis substantijs convenit recipere contraria. Adde quod vt bene adnotant Albertus, Antonius Andreas Cerna, & alij primæ substantiæ habent recipere accidentia, & consequenter contraria virtute secundarum, quia virtus tam productiva quam receptiva convenit primæ, non ratione individuationis, sed ratione naturæ substantialis, individuatō autem est status vel conditio non poterit secunda substantia actu subistere accidentia itaque prima ratione singularitatis vt conditionis, & ratione naturæ vt propter rationem formalem recipit contraria, secunda autem substantia recipit etiam; quia tribuit virtutem primæ, vt recipiat illa, unde prima vt quod, secunda vt quo recipiant, sed secunda secundum se non potest actu recipere nisi quatenus est in prima, quia recipere, aut quæcunque actu causalitas supponit existentiam, quæ non datur secundis nisi quatenus sunt in primis.

Dices, quantitas Eucharistiæ modo est frigida, & modo est calida, & eadem modo superficies modo est nigra, & modo est alba, & idem numero intellectus modo afficitur scientia, modo errore: ergo esse susceptivum contrariorum non est proprium substantiæ; siquidem convenit ijs omnibus accidentibus.

Cccc Contra.

Contra, nam licet accidentibus ut quantitati, &c. conveniat suscipere contraria, nihilominus convenit illi ut subiecto minus principali; nam accidentia dicuntur subiecta minus præcipua contrariorum, quod habent in virtute substantiæ; unde substantia virtute propria, & ut principale subiectum est ex sua natura capax sustentandi accidentia contraria, quæ capacitas non autem actu recipere est proprietas substantiæ.

5 Secunda proprietas, aut quasi proprietas si solum pro negatione inherentiæ sumatur, non solum substantiæ, sed etiam aliquibus modis accidentibus convenit, qui non inhaerent, sed adherent; si autem sumatur pro negatione essendi in subiecto absolute, ut supra agentes de definitione accidentis explicuimus, proprietas est substantiæ, quæ nulli alteri convenit. Explico, modus essendi per se quem habet substantia, & modus essendi in alio tanquam in subiecto, quem habere dicuntur accidentia, sunt modi inter se essentialiter distincti, & quasi oppositi, quapropter ex ratione formali vnius necessario sequitur negatio alterius formæ essentialiter distinctæ, ut patet in albedine, ex cuius ratione sequitur negatio nigredinis, & sic dicitur recte albedo dicit negationem nigredinis; ex quo fit quod ex modo essendi substantiæ necessario oriatur negatio existendi in alio, ut in subiecto.

6 Dices omnem proprietatem debere dicere aliquid positivum: ergo non esse in subiecto quatenus significat negationem non est proprietas substantiæ.

7 Contra, quia datur duplex proprietas, seu proprium aliud logicum, aut prædicabile quod constituit quartum prædicabile, & hoc debet esse passiva entitas, alia metaphysica proprietas est de cuius essentia, & ratione est quod competat omni soli, & semper &c. sive sit positiva sive negativa, ut est hæc, & per quam supra tradidimus definitionem descriptivam substantiæ.

8 Tertia proprietas est quod nullum habeat propriè contrarium, cuius definitio sic traditur ab Aristotele: contraria sunt quæ sub eodem genere maxime distant, & ab eodem subiecto mutuo se expellunt, ut albedo, & nigredo; unde propria contraria sunt qualitates, cum autem substantia non sit qualitas, substantia non habet contrarium; hæc autem proprietas convenit substantiæ; secundo modo non vero quarto: explico, duplex est contrarietas, altera formalis, altera radicalis formalis est cuius nunc definitionem tradimus, quæque semper est inter qualitates contrarias; radicalis est impossibilitas, & repugnantia, quæ versatur inter res quæ sunt radices contrariorum formalium, qualis est impossibilitas, & repugnantia inter aquam, & ignem, quæ sunt radices caloris, & frigiditatis; unde cum dicitur substantiam non habere contrarium, intelligendum est de formali contrarietate, non de radicali, & sic non solum substantiæ, sed etiam quantitati, & alijs convenit, quare non quarto, sed secundo modo est proprietas substantiæ; quod omne his verbis explicuit Aristoteles, *cap. substantiæ*, dicens, competit præterea substantijs, nihil ipsis contrarium esset, neque ipsi homini, vel animali contrarium quidquam esse videtur, non tamen hæc substantiæ proprium est, scilicet

quarto modo) alijs enim competit, ut quantitati, bicubito enim, aut tricubito nihil contrarium esse videtur, neque ipsis decem, neque talium cuiquam adversatur, nisi quispiam multo paucio, aut magnum parvo dixerit esse contrarium; attamen nihil eorum quæ definitæ sunt qualitates cuiquam prorsus adversari videtur.

Quarta proprietas substantiæ est non recipere magis, & minus, id est substantia non est capax intensiōis, & remissionis, nec in substantia datur additio gradus ad gradum, ut in qualitate, & licet dicatur Angelus perfectior homine, nihilominus non est magis substantia, quam homo, quia ille excessus non est per intensiōem: sed per prædicata essentialia; nam dupliciter potest vnum aliud excedere, aut per prædicata essentialia, aut per intensiōem, qui duo modi excedendi diversi sunt; nam primus est transcendentalis in omnibus rebus, & ita convenit quantitati, qualitati, actioni, passioni, vbi &c. Secundus autem solus est propriusque qualitati. Exemplo sit ipsa qualitas, nam gradus ut vnum gratia perfectior est gradu, ut vnum caloris, & nihilominus gradus ut vnum gratie non est intensior calore ut sic; imo gradus ut duo caloris intensior est gradu ut vnum gratie, & gradus ut vnum caloris perfectior est gradu ut quatuor frigiditatis intensior est gradu ut vnum caloris, aut gratie: ecce quomodo sunt diversæ perfectiones intensiōis, & prædicatorum essentialium; unde negatio magis, & minus quæ assignatur ut proprietates substantiæ, non est maioris, & minoris perfectionis secundum prædicata essentialia, sed secundum intensiōem, quæ negatio non quarto sed secundo modo solum est proprietas substantiæ, quia convenit non solum illi, sed quantitati, & alijs hanc proprietatem sic docet Aristoteles, *cap. de substantia*. at vero substantia non suscipere gradus videtur ut sit magis minusve talis, atque non dico substantiam, substantia non magis substantiam esse (id est perfectiorem) hoc enim iam diximus ita esse, sed quamcumque substantiam, id ipsum quod est non dici magis, ac minus esse veluti substantia eadem homo sit, non est magis aut minus, aut seipso aut alio, homo, non enim alius alio magis homo est, perinde atque album aliud alio magis ac minus est album corpus item album magis album nunc quia prius, quare patet substantiam gradus suscipere non posse ut magis sit vnumquam id quod est atque minus, ecce omnes proprietates vel quasi proprietates omni substantiæ prædicamentali convenientes, quas ita ordine perfectionis aut proprietatis assignavi primam, quia positivum perfectius est negativo, primo nominativum ceteræ sunt negativæ, & ipsa positiva; intel negativas non esse in subiecto convenit omni soli, & semper, & sic strictior proprietas est, & id prius eam quam ceteras docui. Relictis autem his proprietatibus quæ solum primis, & solum secundis conveniunt.

Prima proprietas quæ solum primæ substantiæ convenit est, quam his verbis assignat Aristoteles, substantia autem quæ quidem propriè imprimitur, & maxime sic dicitur, est quæ nec de subiecto aliquo dicitur, nec in subiecto aliquo est, ut quidam homo, & quidam equus, secundarum vero substantiarum magis substantia est species quam genus; propinquior enim est primæ substantiæ, ideo

ideo quod alijs omnibus subiiciuntur, & omnia alia de ipsis vel prædicantur, vel in ipsis sunt ea gratia primæ substantiæ maxime dicuntur, primæ substantia dicitur ab Aristotele magis substantia, quia magis substat, & magis sustentat; magis enim substat, quia pluribus quam secundæ substat, nam prima substantia substat secundis substantijs & substat accidentibus; ipsi autem nullum substat; secundæ autem licet substat accidentibus, nihilominus ipsa sustentatur à prima, unde magis substat prima quam secunda; nam ut dixi, si secunda substantia substat accidentibus, prima substat, & secundis substantijs, & accidentibus; unde cum omnia sustententur ab illa ipsaque in se, & per se, & à nulla sustententur, inde est quod æquo iure maxime magisque substantia dicatur prima v.g. Deus dicitur causa causarum, & maxima magisque causa, quia & causat effectus causarum cæcturatum omnes, & præterea causat ipsas omnes causas creatas, sic similiter quia prima substantia, & substat accidentibus quibus etiam substat secundæ substantiæ, & præterea omnibus secundis substantijs, ipsa autem à nulla sustentatur, nullaque ipsi substat, ideo omnium maxima substantia omniumque sustentaculum dicitur, quod clare ait Aristoteles, dum dixit primæ substantiæ, ideo quod alijs omnibus subiiciuntur, ea gratia maxime substantiæ dicuntur, quod Patet Suarez his verbis confirmat.

Dicendum nihilominus est primam substantiam esse maxime, & per prius substantiam, non tantum in ratione sustentendi, sed etiam in ratione substandi, loquendo formaliter de actuali substantia, ut verbum ipsum sustentendi proprie sonat, ita sentiunt omnes interpretes Aristotelis, & est manifestum, quia illi primo convenit sustentere cui existere, & operari; sed hæc primo conveniunt singularibus, ut docuit idem Aristoteles in principio metaphysicæ: ergo unde D. Thom. q. 9. de potentia, art. 1. ad 4. simpliciter ait nihil sustentere nisi individua substantiæ, atque hoc quidem dicendum de reali actu substandi etiam respectu propriarum passionum, considerando enim tantum necessariam connexionem, quæ est inter essentiam, & proprietatem, dicitur proprietates per se primo convenire speciei, seu secundæ substantiæ, & non primæ, cuius sensus est adæquatam rationem talis proprietatis esse ipsam essentiam secundum esse, & non ratione individuationis vel particularis modi sustentendi, atque eodem sensu dicamus Petrum esse risibilem, quia est homo, & non è converso, solum enim per hanc locutionem significamus hanc proprietatem esse communem Petro cum alijs hominibus, habereque necessariam connexionem cum essentia hominis ut sicat vero loquendo de ipsa actuali inhaerentia, seu sustentatione accidentis etiam proprii, hæc semper convenit per se primo substantiæ individuatæ ac primæ, atque ita risibilitas in re ipsa prius secundum rationem inhaeret Petro, quam homini, quia sicut esse, & agere, ita recipere primo ac per se convenit singularibus sustententibus.

11 Secunda proprietas solius secundæ substantiæ est quod ipsa significet hoc aliud, significare hoc aliud nihil aliud est quam dicere naturam quandam completam singularem substantia terminatam, quam rationem important omnes completæ, & primæ substantiæ, quia unaquæque est intrinsece singularis continens in se dictam R. P. Ildeph. de Penafiel, Theol. Schol. Tom. I.

sustinententiam proprie naturæ accommodatam.

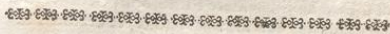
Prima proprietas secundæ substantiæ solius est 12 ut significet quale quid, quod nihil aliud est, quam significare quidditatem substantialem primarum substantiarum, & quia illam significant per modum formæ, dicuntur significare quale quid, id est quidditatem qualem, id est per modum formæ, quia sunt prædicata primarum substantiarum, constitutivaque ipsarum, quod omne convenit secundis substantijs, aut adæquate ut speciebus infimis, aut inadæquate ut generibus, quia inadæquatam essentiam primarum substantiarum dicunt.

Secunda proprietas secundæ substantiæ est prædicari univocæ, & essentialiter de primis, id est quidditative, & æqualiter de illis; hæc autem proprietas non convenit quarto modo secundis substantijs, quia etiam convenit accidentibus universalibus, ut calori ut sic, respectu albedinis, & nigredinis.

DISPUTATIO X.

De predicamento Quantitatis.

QVÆSTIO I.

Quid sit Accidens ut sit.

SECTIO I.

Sententiæ Adversariorum proponuntur.

PRIMA sententia est Patris Hurtado 1 in metaph. disp. 13. sect. 1. sic definitis accidens ut sit: est conceptus rem in esse substantiali supponens, illamque perficiens; est enim accidens ab accido, quia iam rem supponit, cui accidit, sive accedit, substantia enim non accidit rei, sed eam constituit, aut complet; unde per se pertinet ad primum illius conceptum; accidens autem quia non constituit rem, sed vero opus est, ut tota substantia natura præcedat accidens, quantitas enim accidit toti completo, licet sit prior naturæ; quam forma substantialis materialis, præcedit enim non intentione, sed executione, ut materiam disponat ad integrum conceptum substantiæ, & licet formam præcedat, quia est extra totum conceptum compositi, ideo est accidens; ostendi enim disp. 10. accidens esse quidquid est extra totam rationem rei, sic ille.

Secunda sententia sit definit: accidens est ens 2 aptitudinaliter inhaerens, quia asserit inhaerentiam aptitudinalem esse de essentia accidentis ut sit. Hæc sententia est ita recepta in Thomistarum schola, ut iam quasi nefas sit ab ea discedere, iuravere enim illi per paludem Stygiam nunquam se ab ea recessuros: eam late tractat, & disputat Caietanus opusculo de ente, & essentia cap. 7. q. 15. Capr. in 1. dist. 42. q. 1. art. 3. ad primum, contra 5. & 6. conclus. Iandun. Hervæ. Egid. & alij.

Cccc 2 Proba